

LH-1996-348

INSTANS:	Hålogaland lagmannsrett - Kjennelse.
DATO:	1996-06-06
DOKNR/PUBLISERT:	LH-1996-348
STIKKORD:	Straffeprosess. Saksbehandling. Forsikring. Straffeprosessloven § 342 annet ledd nr 4 jf § 343 annet ledd nr 3. Domstoloven § 60.
SAMMENDRAG:	Cand.jur., engasjert på arbeidsmarkedstiltak som funksjonær ved herredsrett, ble etter ca 1 mnd engasjert på deltid (40%) som dommerfullmektig. Forhørsrettsdom oppheves, da foreskrevet forsikring etter domstoloven § 60 ikke av avgitt. Uttalt at denne type arbeidsmarkedstiltak er prinsipielt betenkelige, og bør søkes avviklet.
SAKSGANG:	Nord-Troms herredsrett nr 96-283 F - Hålogaland lagmannsrett LH-1996-348 M.
PARTER:	Den offentlige påtalemyndighet mot A.
FORFATTER:	Førstelagmann Gaute Gregusson. Sorenskriver Gisle Nordstrand. Sorenskriver Kirsti Ramberg.

Nord-Troms forhørsrett v/ deltidsengasjert dommerfullmektig B avsa 27. februar 1996 dom med slik slutning:

"A, født oktober 65, dømmes for to overtredelser av straffeloven § 162 første ledd. Straffen settes til fengsel i 120 - hundreogtyve - dager hvorav 60 - seksti - dager gjøres betinget med en prøvetid på 2 - to - år, jfr. straffeprosessloven § 52, § 53, § 54."

Det er en feil ved dommen/domsslutningen at straffeloven § 62 ikke er anvendt - eller iallfall ikke kan sees anvendt - ved straffutmålingen.

Domfeltes anke over straffutmålingen ble ved lagmannsrettens beslutning 22. april 1996 henvist til ankeforhandling, jfr. straffeprosessloven § 325.

Etter forhåndskonferanse med aktor og forsvarer ble saken den 7. mai 1996 berammet til idag, 6. juni.

Ved gjennomsyn av sakens dokumenter den 4. juni, ble rettens formann kjent med lagmannsrettens "kjæremålsutvalgs" brev av 9. april 1996 til justitarius i Nord-Troms herredsrett i forbindelse med ankeprøvingssaken, og dennes svarbrev av 10. s. mnd.

Lagmannsrettens brev av 9. april lyder slik:

"Saken er i Nord-Troms forhørsrett pådømt av B. Det er opplyst at B er tilsatt av justitarius i 40% dommerfullmektigstilling, og at hun lønnes av herredsrettens budsjett for dette arbeidet. Resten av tiden er hun kontormedarbeider, lønnet av midler fra arbeidskontoret.

Det bes opplyst om deltidsengasjementet av B som dommerfullmektig ligger innenfor eller utenfor de dommerfullmektighjemler Nord-Troms herredsrett er tildelt. Det bes redegjort for kunngjøring, utvelgesprosess, og tilsettingens varighet. Gjenpart av tilsettingsavtale og forsikringsavgivelse bes oversendt likeså for den skriftlige bemyndigelse hun er gitt. Det bes videre redegjort for hvorledes den omtalte stillingskombinasjon er kommet i stand og for hvorvidt slike kombinasjoner er vanlige ved Nord-Troms herredsrett."

Herredsrettens svarbrev av 10. april lyder slik:

"Jeg viser til brev av 9. april 96, og til samtale i dag. Jeg legger til grunn at henvendelsen gjelder lagmannsrettens vurdering av Bs formelle kompetanse (dommerfullmektigkompetanse) i forbindelse

med den konkrete ankesak som er nevnt i overskriften.

Bs bakgrunn fremgår av vedlagte curriculum vitae (bilag 1). Hun er cand. jur., og tok avsluttende eksamen våren 95 med hovedkarakteren 2,82.

Hun fikk ikke arbeid. Gjennom arbeidsmarkedsetaten fikk hun praksisplass ved Nord-Troms herredsrett 8. januar 96. Kopi av praksisavtalen vedlegges (bilag 2). Arbeidsmarkedsetaten yter godtgjørelser direkte til henne. Hun var ved avtalens inngåelse bare forespeilet arbeid som ellers gjøres av funksjonærene her, men slik at hun dessuten skulle ha anledning til å overvære en del rettsmøter.

På grunn av ekstraordinære forhold på dommersiden, se nedenfor, ble B 5. februar 96 engasjert som dommerfullmektig i 40% stilling. Kopi av engasjementsbrevet vedlegges (bilag 3). Bemyndigelse og varighet fremgår av brevet. Arbeidsmarkedsetatens praksisgodtgjørelse ble samtidig redusert tilsvarende.

Engasjementet var ikke utlyst, og B konkurrerte derfor ikke med andre søkere.

Myndigheten til å ansette dommerfullmektiger er delegert til embetsleder, jfr. rundskriv G-49/91. Etter tjenestemannsloven § 6 er det ikke nødvendig med utlysning av tilsetninger eller konstitusjoner for kortere tid enn 6 mndr. Jeg forholdt meg til dette da B ble engasjert.

Ved en forglemmelse fra meg har B ikke avgitt forsikring så langt, men dette vil bli ordnet.

Om engasjementet ligger innenfor eller utenfor de dommerfullmektighjemler som vi er tidelt, er litt vanskelig å svare på, men jeg skal gjøre et forsøk:

Nord-Troms herredsrett har slike dommerhjemler: - justitiarius - 6 herredsrettsdommere - 2 dommerfullmektiger

Fra årsskiftet har vi hatt, eller vil ha, ledighet som følger: - 1. januar 96 - 12. januar 96 en herredsrettsdommerstilling ubesatt. - 12. januar 96 - 2.5.96 en dommerfullmektigstilling ubesatt. - 1. april 96 og inntil videre en herredsrettsdommerstilling ubesatt.

I tillegg har vi hatt en dommer 100% sykemeldt, med 14 dagers sykemeldinger av gangen, fra 15. november 95 og frem til 1. april 96. Vedkommende går fortsatt 50% sykemeldt, en situasjon som vil vare i hvert fall frem til 1.5.96.

Denne ledigheten, og dette sykefraværet, har vi forsøkt å håndtere på 3 måter:

- Oppnevning - gjennom fylkesmannen - av settedommer fra sak til sak.
- Engasjement av dommerfullmektig C fra og med februar 96 til og med juli 96.
- Engasjementet av B.

Så vidt jeg kan bedømme har vi ikke på noe tidspunkt vært mer enn 9 dommere i sving.

Til slutt nevner jeg at departementet har vært orientert om vårt behov for å iverksette ekstraordinære tiltak på dommersiden, jfr. brev herfra til departementet av 2. januar 96 (bilag 4).

Lagmannsrettens formann sendte den 4. juni følgende telefaks til aktor og forsvarer:

"I forbindelse med den forestående ankeforhandling torsdag den 6. ds. har jeg idag gjennomgått utdraget samt ankeprøvingssakens dokumenter.

A har som kjent anket over forhørsrettens straffutmåling. Forhørsrettens dom er avsagt av deltidsengasjert dommerfullmektig B.

Som partene er kjent med, har lagmannsretten den 9. april d.å., i forbindelse med ankeprøvingssaken, bedt om nærmere opplysninger fra Nord-Troms herredsrett om bakgrunn for denne type deltidsengasjementer av dommerfullmektiger, i dette tilfelle i kombinasjon med arbeidsmarkedstiltak.

Etter det jeg kan se, er partene ikke tidligere gjort kjent med herredsrettens svarbrev av 10. april d.å. Jeg oversender derfor kopi av dette.

Jeg går ikke her nærmere inn på de prinsipielle spørsmål som kan reises omkring en domstolleders

adgang til - som ledd i arbeidsmarkedstiltak - å engasjere dommerfullmektig på deltid, uten kunngjøring, i inntil 6 måneder. Et forhold som imidlertid etter min oppfatning iallfall påkaller oppmerksomhet i forbindelse med ankesaken, er opplysningen om at dommerfullmektigen ikke hadde avgitt foreskrevet forsikring på det tidspunkt dommen ble avsagt. jfr. herredsrettens brev side 2, første avsnitt.

Når lagmannsretten på denne måte er blitt gjort oppmerksom på forholdet, finner jeg det selvsagt at partene skal gjøres kjent med det, og at det utenom ankegrunnen synes å foreligge grunnlag for opphevelse av forhørsrettens dom, jfr. straffeprosessloven § 343 annet ledd nr 3. Det vises til Rt-1916-559 og til Rt-1991-900 . Partene bes forberede seg på dette.

Jeg beklager at denne orientering og underretning kommer så vidt sent."

Ankeforhandling er avholdt idag.

Forsvareren og statsadvokaten har nedlagt felles påstand om opphevelse av forhørsrettens dom, jfr. straffeprosessloven § 342 annet ledd nr 4 jfr. § 343 annet ledd nr 3. Det er fra begge sider anført at det må anses som en alvorligere rettergangsfeil at en fagdommer ikke har avgitt foreskrevet forsikring, enn at tilsvarende mangel foreligger for en meddommer, jfr. Rt-1916-559 og Rt-1991-900 .

Lagmannsrettens bemerkninger:

Som det fremgår har lagmannsretten på eget initiativ - utenom den påberopte ankegrunn - tatt opp spørsmålet om opphevelse av forhørsrettens dom. I og med at den eventuelle ugyldighetsgrunn ikke er tatt opp i anken, må forholdet vurderes etter bestemmelsen i straffeprosessloven § 342 annet ledd nr. 4. Lagmannsretten finner at forhørsrettens dom bør oppheves i medhold av denne bestemmelse, idet den manglende forsikring fra dommerfullmektigen, jfr. domstolloven § 60, innebærer at domstolen ikke var lovlig besatt, jfr. straffeprosessloven § 343 annet ledd nr 3. Det vises til Rt-1916-559 flg., så vel flertallets som mindretallets bemerkninger, særlig omkring en fagdommers manglende edsavleggelse. På dette punkt foreligger i gjengivelsen av førstvoterendes votum en setterfeil på side 561, der 6. linje ovenfra skal ha plass som 9. linje. Det vises også til Rt-1991-900 . Begge de nevnte avgjørelser gjelder manglende edsavleggelse/forsikring fra meddommere. Desto strengere må det formelle og reelle grunnlag være for utøvelse av virksomhet som rettens formann og administrator. Noen relativisering alt etter sakens alvor og omfang, instansrekkefølge m.v., kan det ikke sees å være grunnlag for.

Det vises ellers til Høyesteretts kjæremålsutvalgs avgjørelse av 9. februar 1996 i sak nr. 256/95, lnr. 23 B/1996 (HR-1996-23 B), vedrørende en ekstraordinær lagdommers bestyrelse av straffesak, jfr. domstolloven § 12, avgjort i henhold til straffeprosessloven av 1981 § 359 annet ledd nr. 4 jfr. § 360 annet ledd nr. 3, som tilsvarer henholdsvis § 342 annet ledd nr. 4 og § 343 annet ledd nr. 3 i den nye straffeprosesslov.

Etter det resultat lagmannsretten er kommet til, er det ikke nødvendig å gå nærmere inn på spørsmålet om de øvrige vilkår for utøvelse av dommervirksomhet har foreligget i dette tilfellet. Så vidt skjønnes er det aktuelle arrangement ikke enestående, og slike ordninger er visstnok godkjent sentralt. Generelt bemerkes at slike deltidsordninger, dels som funksjonær lønnet av arbeidsmarkedsetaten, dels som dommerfullmektig lønnet av vedkommende embete, synes prinsipielt betenkelig, blant annet ut fra hensynet til dommeres uavhengighet. Slike ordninger vil også etter omstendighetene kunne tenkes å komme i konflikt med hensynet til fri kvalifikasjonsmessig konkurranse om ledige stillinger. Etter lagmannsrettens oppfatning bør det på sentralt hold tas initiativ til avvikling av denne type arbeidsmarkedstiltak.

Kjennelsen er enstemmig.

Slutning:

Forhørsrettens dom oppheves.